

Emne1dagbog: MgO-plader på facader og fugtproblemer

I 2015 udsendte Byggeskedefonden rapporten 'MgO-plader, undersøgelser af problemer med fugt og korrosion', som forklarede om problemer med fugtskader på denne type vindspærre. Den generelle problemstilling blev drøftet på møde i Trafik- og Byggestyrelsen den 8/10 2015, og det gav anledning til etableringen af Stående Byggepanel i 2016. Som baggrund for Stående Byggepanel blev der i 2015-16 udarbejdet to notater om CE-mærkning af byggevarer til klimaskærmen, som beskriver generelle problemstillinger fra sælgerside og fra køberside [Læs om Baggrund for Stående Byggepanel på <https://www.staaendebyggepanel.aau.dk/>].

Dette var baggrunden for panelets videndeling om emnet. Emnet blev første gang drøftet på panelmøde 1 den 25/11 2016. I det efterfølgende er vist uddrag fra godkendte panelmødereferater, hvor der er fremlagt faglige indlæg, givet status eller været en dialog om emnet i panelet. Emne1dagbogen kan frit videreformidles med angivelse af kilden 'Stående Byggepanel emne1dagbog' og navn på aktuell indlægsholder. Panelet opfordrer til, at man i en videreformidling medvirker til at forbedre byggeriet og ikke miskrediterer produkter, personer eller virksomheder, som er panelets formål.

Indholdsfortegnelse

21/5 2019: Panelmøde 6 hos Bolius – 3. Deltagernes egne initiativer	1
29/11 2018: Panelmøde 5 hos Molio – 3. Deltagernes egne initiativer	2
23/5 2018: Panelmøde 4 hos Bygherreforeningen – 3. Deltagernes initiativer	2
23/11 2017: Panelmøde 3 hos Dansk Byggeri – 3. Deltagernes initiativer	4
19/05 2017: Panelmøde 2 hos BSF – 4. Deltagernes initiativer	5
25/11 2016: Panelmøde 1 på SBI – 3. Deltagernes initiativer	6
14/4 2016 Baggrund for Stående Byggepanel Interessesemøde 2	7

21/5 2019: Panelmøde 6 hos Bolius – 3. Deltagernes egne initiativer

Dialog mellem paneledeltagerne om evt. problemstillinger og løsninger

- Der er kommet to nye Voldgiftskendelser den 30/4 2019 og 7/5 2019 <https://voldgift.dk/?s=mgo>. Ole Bønnelycke oplyste, at den ene sag er omfattet af BSF. I begge kendelser blev entreprenøren frikendt, da de havde truffet beslutning om anvendelse af MgO-vindspærreplader efter udgivelsen af BYG-ERFA blad [BYG-ERFA (21)190402 Renovering af ydervægge hvor MgO-plader er vindspærre] og udgivelsen af TRÆ 68 fra Træinformation.
- Michael H. Nielsen: Der er kommet en serie af afgørelser fra Voldgiftsnævnet for Byggeri og Anlæg med principielt samme afgørelse. Dansk Byggeri har udarbejdet en ny folder til sine medlemmer om oplysningspligt, som blev uddelt til deltagerne [Dansk Byggeri (maj 2019). Entreprenørens oplysningspligt ved brug af ikke-gennemprøvede metoder og materialer].
- Susanne Svendsen: Omdelte BYG-ERFA blad om MgO plader [BYG-ERFA (21)190402 Renovering af ydervægge hvor MgO-plader er vindspærre].

29/11 2018: Panelmøde 5 hos Molio – 3. Deltagernes egne initiativer

MgO-sagen efter to voldgiftskendelser og udfordringer for byggeriet

o *Indlæg ved Michael H. Nielsen, Dansk Byggeri*

Dansk Byggeri ønsker på baggrund af de nu to foreliggende voldgiftskendelser at give en kort status. De ønsker også at lægge op til en dialog om byggeriets udfordringer i forhold til anvendelsen af nye byggematerialer eller anvendelse af kendte byggematerialer i nye konstruktioner fx i forhold til spørgsmålene:

- Hvad er de aftaleretslige udfordringer?
- Vil voldgiftskendelserne sætte innovationen i byggeriet under pres?
- Er der behov for udvikling af en ny praksis eller nye procedurer, som byggeriets parter kan læne sig op ad, når nye materialer lanceres på markedet.
- Er der behov for nye initiativer, der kan understøtte en fortsat innovation og udvikling i byggeriet?

Michael sagde, at i den første retssag blev ansvaret placeret hos rådgiveren og i anden retssag blev ansvaret placeret hos entreprenøren. Dansk Byggeri vil gerne se på, hvad sagerne betyder for brugen af nye materialer og brug af materialer i nye konstruktioner. Kunne vi evt. lave en vejledning sammen, som kunne forklare de fremtidige godkendelsesprocedurer for byggematerialer ud fra såvel byggeteknisk som et juridisk perspektiv. Den kunne også indeholde metoder, som byggeriets parter kunne anvende. Hvis vi ser ind i fremtiden, hvem skal så certificere, godkende eller vurdere de nye situationer, og hvem tager ansvaret ved de endelige valg.

Dansk Byggeri, FRI, Danske Arkitektvirksomheder, Byggherreforeningen, BL samt DI mødes den 11/1 2019 for at tage en indledende drøftelse om de fremtidige spilleregler på området.

o Spørgsmål og dialog i panelet.

- I forhold til undersøgelser af nye materialer eller kendte materialer i nye konstruktioner oplyste Thomas Bruun, ETA Danmark, at det er bl.a. sådanne vurderinger ETA-DK udarbejder som del af deres arbejdsgrundlag. Man kan ikke lave en standard vurdering på de meget innovative produkter og den tidlige udvikling af nye materialer og konstruktioner. ETA-DK vil til panelet skrive en lille generel notat om ETA-DK og -EU arbejdsopgaver. Se bilagte notat: 'Emne 1 Faktaark ETA-DK dokumentation ETA181204'.
- Flere fra panelet ville gerne med til dette møde og den dialog mellem byggeriet organisationer. Michael svarede, at mødet den 11/1 2019 afholdes med den allerede inviterede kreds. Andre kan blive involveret i senere forløb.

23/5 2018: Panelmøde 4 hos Byggherreforeningen – 3. Deltagernes initiativer

Voldgiftsretten har den 21/6 2017 afsagt den første principielle kendelse om MgO-plader. Se linkene: <https://voldgift.dk/kendelse-vedr-mgo-plader/> og <http://www.bsf.dk/media/1747/foerste-principielle-afgoerelse-af-mgo-sag.pdf>

I en tidsskriftartikel 'MgO-kendelsen og materialeansvaret' (TBB 2017.647) i Bøllig- og Byggeret (Karnov Group Denmark A/S) angiver dr.jur.h.c. Erik Hørlyck, DAHL Advokatfirma, at kvalitetssikringsbekendtgørelsen ikke kun er gældende for det almene byggeri, men for hele byggeriet. Bekendtgørelsen fastslår, at rådgivere og entreprenører som et led i deres kvalitetssikring skal benytte sig af alment teknisk fælleseje.

Paw Engsbye Rasmussen, BvB har bl.a. skrevet om det i BvB's årsberetning for 2017 i artiklerne http://bvb.dk/SiteCollectionDocuments/Publikationer/BvB_beretning_20107_til_download.pdf:

- 'MgO-plader – foreløbig status over et meget bekosteligt byggeteknisk svigt' side 14-16.
- 'Det almene tekniske fælleseje – byggeriet fælles faglige ståsted' side 17-19.

Ole Bønnelycke, BSF har bl.a. skrevet om det i BSF's årsberetning for 2017 i artiklerne http://bsf.dk/media/1771/bsf_beretning_2017_200418_low.pdf:

- 'Fugtsugende MgO-vindspærreplader – Den første voldgiftsavgørelse – hvem havde ansvaret' side 2.
- 'Fugtsugende MgO-vindspærreplader – Hvad gør Byggekadefonden' side 3.

Ole har også skrevet om det i Byggeteknisk Erfaringsformidling 2017 i artiklerne http://www.bsf.dk/media/1768/bsf_erfa_2017_200418_low.pdf:

- 'MgO-vindspærreplader – Konsekvenserne af den første voldgiftsavgørelse' side 2-6.
- 'MgO-vindspærreplader – Nødvendig og forsvarlig udskiftning' side 7-9.
- 'Tagpoptage – Hvad gør man efter ophævelsen af TOR-anvisningerne' side 15-17.
- 'Genbrugsmaterialer – Byggeteknisk risiko ved anvendelse af bygningsmaterialer' side 18-21.

Ole har også skrevet om det under over 'Overblik' om 'Fugtsugende MgO-vindspærreplader' på deres hjemmeside http://bsf.dk/media/1771/bsf_beretning_2017_200418_low.pdf.

Indlæg ved Paw Engsbye Rasmussen, BvB

Paw fremlagde sit indlæg med baggrund i vedhæftede præsentation.

Både MgO-sagen og TOR-sagen kan vi lære af, og det har sat gang i diskussionen af Alment Teknisk Fælleseje (ATF). I Erik Højlyck's artikel slås det fast:

- At afgørelsen gælder alle typer sager og anvendelser, selvom Voldgiftsretten alene har set på almensag med relation til kvalitetssikringsbekendtgørelsen.
- At afprøvede og ikke gennemprøvede produkter og processers egenskaber og risiko skal oplyses til bygherren, så han kan træffe et kvalificeret valg.

Paw fortsatte sit indlæg om ATF. Diskussionerne om ATF blev igangsat med baggrund i MgO-sagen og TOR-sagen. Paw opfatter ATF som en ansvarsnorm, hvis formål er kvalitetsfremme og forebyggelse af svigt og skader. Nøgleordet er her forudsigelighed på baggrund af erfaringer, som hjælper parterne med at træffe de rigtige beslutninger og gøre komplekse problemstillinger forståelige og

operationelle. I en ansvarsnorm defineres ansvarsfuld adfærd efter *'Bonus Pater Familias'* (BPF på dansk: *Den gode familiefar*) princippet, som er en agtpågivende, god og fornuftig person. ATF er en sådan BPF-adfærdsnorm for byggeriet, og hvis man afviger fra den, kan man ifalde ansvar.

ATF er under pres fx fra TOR-sagen, som stigmatiserer ATF, idet nogen siger og skriver, at den kan være konkurrenceforvridende og -begrænsende. Det er derfor vigtigt, at vi reagerer på det. Vi kunne fx blive enige om at sætte nogle fælles rammer for ATF og foreslå, hvordan vi hver især kan bidrage til ATF. Følgende punkter kunne fx defineres og være med til at øge respekten om ATF: Ansvarlighed, uvildighed, saglighed, entydighed, gennemsigtighed, tidsfæstning, tilgængelighed, videndeling og åbenhed.

Indlæg ved Ole Bønnelycke, Byggeskadefonden

Ole fremlagde sit indlæg mundligt uden præsentation.

Ole mener, at Erik Hørlyck's artikel er et partsindlæg, hvor han sikre sine klienter, at det ikke bliver for dyrt for dem.

Ole henviste herefter til Byggeskadefondens årsberetning 2017 og Byggeteknisk Erfaringsformidling 2017, hvor han har skrevet artikler om: MgO-vindspærreplader, Altangange og altager, Tagpaptage og TOR-sagen, Genbrugsmaterialer og Grønne tage. I forhold til TOR-sagen mangler vi nu TOR-anvisningerne i udførelsen og i BSF-eftersyn. Her tror Ole på, at SBi-anvisningen, som er ved at blive skrevet, kan være en løsning. Vedrørende 'Grønne tage', så vil BSF holde særligt øje med dem. Samlet kan vi måske have behov for 'tvangslæring' for at forebygge problemer.

Deltagerdialog

- TOR-sagen åbner op for nye sider i processen. Man kunne måske inddrage Forbrugerstyrelsen og andre i at sikre kvaliteten.
- ATF reducerer dokumentationsbyrden for byggeriets parter og reducerer risikoen for svigt og skader. Hvis fx 5 producenter går sammen om at definere deres praksis, er det så ATF?
- Branchevejledninger er ATF, idet de forklarer praksis og udfylder hullet mellem lovgivning og de enkelte virksomheders praksis.
- ATF kan opfattes som et hierarki af ATF'ere.
- ATF prøver at balancere mellem 'ikke at være konkurrenceforvridende' og 'støtte en god byggeproces og innovation i byggeriet'.

23/11 2017: Panelmøde 3 hos Dansk Byggeri – 3. Deltagernes initiativer

Voldgiftsrettens første kendelse den 21/6 2017 om MgO-plader

Ole Bønnelycke gav en kort status over MgO-sagerne. Voldgiftsretten har den 21/6 2017 afsagt den første principielle kendelse om MgO-plader. Se links:

- <https://voldgift.dk/kendelse-vedr-mgo-plader/>
- <http://www.bsf.dk/media/1747/foerste-principielle-afgoerelse-af-mgo-sag.pdf>

Ole foreslår et møde, hvor partner og advokat Liv Helth Lauersen, Sirius advokater <http://www.siriusadvokater.com> kan give et indlæg om Voldgiftsrettens kendelse. Liv havde desværre ikke mulighed for at deltage i panelmødet med et indlæg.

Dialog om emnet

- Skal vi ikke vente til de næste sager bliver afgjort? - Det bliver nok først i slutningen af 2018.
- Det vil være godt, hvis vi hurtigt får fremlagt grundpræmisserne fra dommen, så vi kan drøfte dem.
- Ole vil indkalde til et møde herom inden næste panelmøde.
- Ole henviste til artiklen 'MgO-kendelsen og materialeansvaret', af advokat dr. jur. h. d. Erik Hørlyck, DAHL Advokatfirma. ART20170009-TBB, Tidsskrift for Bolig- og Byggeret (TBB), <https://www.karnovgroup.dk/loesninger/tbb> (Der kræves log-in).

19/05 2017: Panelmøde 2 hos BSF – 4. Deltagernes initiativer

BYG-ERFA blad om CE-mærkning af byggevarer

Susanne Pouline Svendsen sagde, at det gamle forslag til BYG-ERFA blad er lagt til side, og der er udarbejdet et nyt blad med Jørgen Nielsen og Thomas Bruun som forfattere. Det har været forelagt teknikerguppen, og det forventes udgivet juni 2017. Bladet er en nødvendig information til byggeriets parter, som supplerer vejledningen fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

TI spireprojekt om innovative produkter

Peder Finholm sagde, at TI gerne vil invitere alle til at deltage i spireprojektet 'Dokumentation af innovative bæredygtige byggematerialer', som også er støttet af GI. Her vil vi drøfte, hvordan vi kan få dokumentationen tolket og forklaret, så den kan bruges af alle.

Det er projektets formål:

- At klæde byggebranchens parter på, således at alle kender deres rolle og ansvar ift. at sikre, at der kun indbygges byggematerialer i byggeriet, som er egnet til deres anvendelse i det aktuelle byggeri.
- At bidrage til vejledninger og anvisninger mv., der kan bygge bro mellem funktionskravene til bygningerne og ydeevnedeklarationerne for byggeprodukterne.
- At styrke efterspørgselssidens viden i forhold til at vurdere egnethed af byggematerialer, der påtænkes anvendt i konkrete situationer, herunder at kunne gennemskue indholdet i leverandøranvisninger, CE mærkninger, ETA'er m.m.

Drøftelser om spireprojektet:

- Er projektet kun rettet mod sælgerne, hvad med købersiden?
- Vi har en asymmetri i formidlingen og mangler efterspørgselssiden.
- Der er også behov for at arbejde med leverandørsiden.
- Efterspørgsels- og købersiden forklares bl.a. i SBi/BSF-projektet.

SBi/BSF-projekt om krav til bygningsdele

Orienteringen udsat til næste panelmøde.

Dokumentation af nye grønne produkter – en ny guide fra Realdania

Jørgen Munch-Andersen har efter mødet orienteret om, at Realdania her i 2017 har udgivet publikationen 'Guide til dokumentation af nye grønne produkter til byggeriet', som kan findes på linket: <http://www.test-din-baeredygtigeloesning.dk/guide/Pages/default.aspx>

25/11 2016: Panelmøde 1 på SBi – 3. Deltagernes initiativer

Dokumentation af innovative byggematerialer

Indlæg ved Mette Glavind og Peder Fynholm, TI

Mette fortalte, at TI i oktober havde ansøgt InnoByg om et spireprojekt, og at de efterfølgende har søgt GI om supplerende finansiering til projektet 'Dokumentation af innovative byggematerialer'. TI er projektleder på projektet, og det er hensigten, at det gennemføres med aktiv deltagelse fra ETA-DK, SBi og Dansk Byggeri. Det forventes også deltagelse fra andre af byggebranchens aktører. Mette havde til mødet udsendt kopi af GI-ansøgning til orientering.

Peder supplerede med at sige: Projektet er et formidlingsprojekt, som skal klæde byggebranchens parter på, så de kender deres rolle og ansvar i forhold til at sikre, at der kun indbygges egnede byggematerialer i byggeriet.

Krav til bygningsdele i klimaskærmen

Indlæg ved Ruut Peuhkuri, SBi

Med baggrund i PowerPoint-præsentation gav Ruut en status over pilotprojektet 'Specifikation af krav til bygningsdele i klimaskærmen', som er støttet af BSF, som har SBi som projektleder, og som gennemføres i samarbejde med BSF, Dansk Byggeri, TI og ETA-DK. Formålet er at udarbejde en vejledning for købere af nye/uprøvede byggevarer til anvendelse i klimaskærmen, så disse lettere kan stille krav til dokumentation af relevante egenskaber. Det skal også overvejes, hvorledes en formidling heraf kan ske, så vejledningen bliver anvendt i praksis.

Ruut gav herefter en forklaring på 'produkt-hierarkiet' fra bygning over bygningsdel til byggematerialer og på 'egenskabs-hierarkiet' med funktioner, påvirkninger, egenskaber og krav på bygningsdele og delkomponenter i forskellige klimazoner. Samlet bliver den viste beskrivelse nok alt for kompleks, hvorfor man i pilotprojektet har prøvet at opsætte det til et beslutningsdiagram, som kan gøre det enklere. Tilbagemeldinger fra rådgiverne siger, at de ikke vil have noget nyt og kompliceret, men at de gerne vil bruge en online løsning, som er enkel og operativ.

BYG-ERFA blad om CE-mærkning af byggevarer

Indlæg ved Jens Østergaard, BYG-ERFA

Jens gennemgik baggrund og henviste til diskussioner på de første møder i Stående Byggepanel. Der var dengang meget stof, hvorfor Jens efter fore-spørgsel i Stående Byggepanel forsøgte at samle det i et letlæst forslag til BYG-ERFA blad. På seneste møde bad han om kommentarer til det fremlagte forslag. Han har kun modtaget kommentarer fra Jørgen Nielsen, Thomas Bruun og Træinformation, som efterfølgende er indarbejdet i en revideret udgave og sendt til ny kommentering. TI har nedlagt veto imod dette BYG-ERFA blad, og forklarede, at det skyldtes, at der var misbrugt informationer fra det fortrolige notat. Jens afviste, at der i erfa-bladet indgår oplysninger fra notatet fra TI og ETA-DK, som ikke allerede er offentligt tilgængeligt, fx via internettet. Jens har valgt at afvente dette møde og spørger: "Er bladet stadig aktuelt?"

Efter ovenstående tekst er rettet af BYG-ERFA har Mette Glavind, TI, bedt om, at følgende tilføjes referatet: "Mette Glavind forklarede, at det skyldtes, at bladet delvist var baseret på et fortroligt notat udarbejdet alene til internt brug i Stående Byggepanel. Årsagen til, at TI har ønsket, at det ikke må bruges som grundlag for offentliggørelse er, at det er kompliceret stof, hvor der ikke i alle tilfælde er et entydigt svar på tolkningen, og at emnet er under stor bevågenhed pga. MgO-sagen, og TI's navn er tidligere blevet misbrugt i pressen."

14/4 2016 Baggrund for Stående Byggepanel Interessesemøde 2

Michael H. Nielsen forklarede, at der siden arbejdsgruppens nedsættelse havde været afholdt tre møder. På baggrund af møderne var der udarbejdet to notater:

- Et notat der fastlægger generelle krav til byggeprodukter, herunder krav som de fremgår af byggevarereforordningen, krav vedrørende byggevarernes fri bevægelighed samt konkurrenceretslige spørgsmål.
- Et notat vedrørende Byggevarermarkedet set fra købersiden, et notat der fastlægger råderum og mulige virkemidler i forhold til at imødegå problemer med serieskader i byggeriet.

Thomas Bruun og Jørgen Nielsen gennemgik indholdet i de to notater, og afslutningsvis på sidste planche præsenterede Jørgen Niensens arbejdsgruppens konklusion i følgende punkter:

- **Information til især købersiden**, om hvorledes køberen sikrer indkøb af egnede byggevarer til de konkrete anvendelser
- Der er **behov for vejledninger**:
 - til fastlæggelse af tekniske ydeevnekrav til de enkelte komponenter i et byggeri
 - til identifikation af prøvningsmetoder til brug for dokumentation af krav
- Der er **behov for regler for anprisninger**

Det foreslås, at der snarest iværksættes **et pilotprojekt** om, hvordan der kan udarbejdes vejledninger, spørgeskemaer m.v. **om køberes krav til dokumentation** af relevante (fugt)ydeevner/egenskaber for nye/uprøvede byggevarer til anvendelse i klimaskærmen.

Alle mødedeltagere udtrykte ros til de fremsendte notater, og der var enighed om, at notaterne bør gennemgå en juridisk vurdering for at sikre, at ordvalg m.m. er korrekte. Der var også enighed om, at der var behov for at sætte fokus på indkøbssiden og særligt risikovurderingen i forhold til innovative løsninger og

produkter. Endvidere var man enige om at pege på et særligt sårbart felt vedrørende fugt i klimaskærmen, som bør skal undersøges i et pilotprojekt. På opfordring vil SBi udarbejde et oplæg til projektbeskrivelse sammen med TI og DS, som senere kan forelægges dette mødeforum til drøftelse.

Der var endvidere enighed om, at det er vigtigt at støtte op om Trafik- og Byggestyrelsens Branchepanel, herunder arbejdet med markedsovervågning, informationsaktiviteter i forhold til CE-mærkning, og at sættes fokus på indgriben overfor virksomheder, der giver urigtige anprisninger.

Afslutningsvis blev det ligeledes tilkendegivet, at et Stående Byggepanel også kan have til opgave at tage pulsen på byggeriet – observere nye problemer, nye udfordringer i forhold til innovation, materialevalg, anvendelse af byggematerialer m.m. og udveksle erfaringer og synspunkter med henblik på at imødegå fremtidige problemer med serieskader.

Michael H. Nielsen afsluttede mødet med at takke arbejdsgruppen for det udførte arbejde og de tilstedeværende mødedeltagere for en aktiv og engageret debat, samtidig med at han understregede de mulige perspektiver i et videre samarbejde mellem byggeriets organisationer og videninstitutioner.